
การพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าเพื่อการบริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

Accounting Community Group Weaves System Development

for Socially Accountable Management

ดร.อรกัญญา โฆษิตานนท์*

บทคัดย่อ

การพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าเพื่อการบริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน และบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 2) เพื่อพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า 3) เพื่อทดลองใช้ระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ธุรกิจกลุ่มชุมชนทอผ้า ได้แก่ อำเภอตากฟ้า ชุมชนบ้านธารสัมฤทธิ์ อำเภอตาคลี ชุมชนบ้านจันเสนและชุมชนสุภาจันเสน รวมทั้งสิ้น 98 คน ในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance ANOVA) เพื่อทำการเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมผู้ทำบัญชีของกลุ่มทอผ้า ก่อนและหลังการฝึกอบรม และทำการวิเคราะห์เส้นทาง(ความสัมพันธ์)(Path Analysis) เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง(Part Coefficients) จะนำเสนอตารางแสดงให้เห็นผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุเฉลี่ย 49 ปี อายุต่ำสุด 21 ปี และสูงสุด 63 ปี อยู่ อำเภอตาคลี จบการศึกษาระดับปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า โดยส่วนใหญ่จบด้านการบัญชี ส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า 1 ปี มีประสบการณ์ในการทำบัญชีเฉลี่ย 1.31 ปี และส่วนใหญ่ไม่มีผู้ตรวจสอบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า ปัญหาการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้าก่อนการอบรมผู้วิจัยค้นพบว่า ผู้จัดทำบัญชีและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้าจำเป็นต้องมีระบบบัญชี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) สมุดบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าแบ่งออกเป็น 11 เล่ม

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

2) รายงานทางการเงินของกลุ่มชุมชนทอผ้า แบ่งออกเป็น 3 งบการเงิน หลังจากอบรมผู้ทำบัญชีแล้ว ผลการทดสอบก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าความสามารถในการทำบัญชีเป็นผลทางตรงและการอ้อมผ่านการบริหารจัดการ ส่วนการบริหารจัดการก็มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงสาเหตุในทางตรงเช่นกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบบัญชี / ระบบบัญชี / กลุ่มชุมชนทอผ้า / ความรับผิดชอบต่อสังคม

Abstract

The Development of an Accounting System for Socially Accountable Management of Weaves' Communities in Nakhonsawan Province. Research objectives; 1) to study the accounting system weaves group and the current problems. 2) to development of accounting system for weaves community. 3) to test the result of accounting weaves community. Sampling from; Amphur takfa, Bantansamrit community, Amphur taklee, Banjansen and Supajansen community in Nakhonsawan Province. Researcher used analysis of variance ANOVA to compare pre and post-training. Also path analysis was used to test the relationship among the variables. The research results were the majority of accountancy were female, average age was 49 years, the lowest age was 21 years, and the highest age was 63 years. Location was taklee district; the education background were the certificate of Vocational Education, the higher certificate of vocational education, senior high school level or equivalent. They were given 1 year account management and 1.31 year experience in account. Most did not have account examiner and low education in accounting. Research result showed the community need to have 2 accounting systems which are account book and financial report. and experiment showed after training, there were different between pre and post training by using (T-test) intern of knowledge, ability, accounting control. Average score test after training different in .05 point. Also after using path analysis and Stepwise regression found higher social responsibility in case of accounting ability to direct management. Management effects directly to reasonable social responsibility.

Key Word : Accounting System Development / Group Weaves /

Social Responsibility

ความนำ

ในการพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืน กล่าวคือ การพัฒนาระบบการบัญชี การบริหาร ชุมชนให้สามารถเรียนรู้และด้านวิชาการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม และจากความยากจน ของชนบท คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความสำคัญของการจัดทำบัญชีของกลุ่มทอผ้าในการพัฒนา ชุมชนจำเป็นต้องใช้หลักแนวคิดปรัชญาแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงนำไปสู่การพัฒนาที่ สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ตามสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ “จุดอ่อน” ของ การพัฒนาที่สำคัญ ทั้งในระดับชุมชนและในระดับประเทศที่ขาดความโปร่งใส ไม่เป็นธรรม และขาดความ รับผิดชอบต่อสังคม ระบบบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และราชการ ยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจ และขาด ประสิทธิภาพ นำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ รุนแรงขึ้น นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การมีระบบบัญชีที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดีตลอดจนทำให้ผู้ประกอบการกลุ่มทอผ้า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการและการบริหารได้ดีขึ้น เหตุผลของการทำบัญชี และความสำคัญของการทำ บัญชีตามนักวิชาการที่สำคัญในวงการบัญชี เช่น คินเนย์ และเพอร์ดี (Kinney, 1994 ; Purdy, 1991) ได้ให้เหตุผล ของการทำบัญชีว่า 1) เป็นเครื่องมือในการควบคุมกิจการค้า สินทรัพย์ต่างๆ ของกิจการค้า ซึ่งบางครั้งมีจำนวน มากและกระจายตัวอยู่ในที่ต่างๆ กันหลายแห่ง ถ้าหากมีการจดบันทึกบัญชีไว้เป็นหลักฐานอย่างถูกต้องก็สามารถ รวบรวมสินทรัพย์ของกิจการได้ครบถ้วนและไม่เกิดการสูญหาย และ 2) เป็นการป้องกันการผิดพลาดในการทำงาน การบันทึกบัญชีเป็นเหตุการณ์ทางการค้าที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ถ้าหากกิจการไม่มีการจดบันทึกทางการบัญชี อาจจะ มีการหลงลืมเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินขึ้นได้ เช่น เกิดการหลงลืมทำให้เกิดรายการที่ซับซ้อน เป็นต้น ถ้าหากเกิด เหตุการณ์เช่นนี้บ่อยครั้ง กิจการค้าอาจเกิดความเสียหายได้ ที่สำคัญคือข้อมูลทางการบัญชีมีประโยชน์ในการ คำนวณผลกำไรหรือขาดทุนของกิจการหรือในชุมชน ตลอดจนทราบฐานะทางการเงินของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน และบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า
3. เพื่อทดลองใช้ระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

การทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้จัดลำดับการเสนอการทบทวนวรรณกรรมโดยเริ่มจากกรอบทฤษฎีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาแนวคิดคุณสมบัติส่วนบุคคล การอบรม ความรู้ ความสามารถตลอดจนการควบคุมตรวจสอบบัญชี กลุ่มชุมชนหอผ้า ระบบบัญชีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา จากนั้นนำมาใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เกี่ยวกับตัวแปร ตัวแปรอิสระคือ การฝึกอบรม(Accounting Training, TRAIN) และคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี (Personal Characteristics, PCHARCT) กล่าวคือ เพศ (SEX) อายุ (AGE) การศึกษา (Education, EDU) ประสบการณ์ในการทำบัญชี (Accounting Experience, EXP) ตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นตัวแปรตามซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลง (ก) ความรู้ในการทำบัญชี (Accounting Knowledge, KNOW) (ข) ความสามารถในการทำบัญชี (Accounting Skill, SKILL) (ค) การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องของการทำบัญชี (Accounting Control Audit, AUDIT) (ง) การบริหารจัดการของคณะกรรมการกลุ่มชุมชนหอผ้า (Fund Management, MANAGE) และ (จ) การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบัญชีที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Accounting, RESP)

แนวคิดคุณสมบัติส่วนบุคคล การอบรม ความรู้ ความสามารถตลอดจนการควบคุมตรวจสอบบัญชีกลุ่มชุมชนหอผ้า

คุณสมบัติส่วนบุคคล จากสอบถามผู้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนหอผ้าในช่วงที่เข้าไปสำรวจเบื้องต้นก่อนเตรียมการฝึกอบรมพบว่า อายุของผู้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนหอผ้า นั้น จะมีอายุอยู่ในช่วง 42-70 ปี เนื่องจากสมาชิกในชุมชนเป็นข้าราชการครู หรือข้าราชการพลเรือน ที่พ้นวัยเกษียณ

การอบรม การอบรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ความสามารถให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งได้แพร่ในหลายสาขาอาชีพและนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ลาแพนเน (LaPanne, 2007) การฝึกอบรมถือเป็นความพยายามขององค์กรที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพนักงานให้ไปในทางที่พัฒนาขึ้น ทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะในการทำงาน ความรู้ ความคิด รวมถึงการช่วยขจัดความกังวลใจ ข้อข้องใจและปัญหาต่าง ๆ

ความรู้ ความรู้ เป็นการรวมความคิด เนื้อหาสาระและวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความสามารถอันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ความสามารถ ความสามารถ นักวิชาการบางคนเรียกว่า ทักษะ เป็นความสามารถในด้านความรู้ ลาแพนเน (LaPanne, 2007) โดยการนำความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ของแต่ละสาขา รวบรวมค้นคว้าให้เกิดการฝึกฝนปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะ หรือความสามารถในด้านปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพนั้น ๆ

การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องของการทำบัญชี คาแพลน (Caplan, 1999) ได้กล่าวว่าการลงบัญชีหรือการบันทึกบัญชีโดยถูกต้องและแม่นยำไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบการบันทึกบัญชี เพื่อความโปร่งใสและการยืนยันความถูกต้องทางการบัญชี

ระบบบัญชีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา

ในส่วนต่อไปนี้จะนำเสนอการทบทวนวรรณกรรม ตามหัวข้อต่อไปนี้ 1) ระบบบัญชี 2) การจำแนกบัญชี 3) การบัญชีการเงินและการบัญชีบริหาร 4) ระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร 5) ระบบบัญชีชาวบ้าน 6) หลักการดำเนินการกลุ่มชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น

1. ระบบบัญชี

ผู้วิจัยจะสรุปหน้าที่ทางการบัญชี ซึ่งได้สอดคล้องกับเครน (Kren, 1998) ได้ดังนี้ 1) การจดบันทึกรายการทางการเงินที่เกิดขึ้น บันทึกลงในสมุดรายวันขั้นต้น โดยเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง เพื่อให้ทราบว่าในแต่ละวันมีรายการอะไรเกิดขึ้นบ้าง 2) การจัดหมวดหมู่ เป็นการนำรายการที่จดบันทึกไว้ในสมุดรายวันขั้นต้นมาจัดแบ่งหมวดหมู่ตามประเภทของรายการ เพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้ 3) การสรุปผล เมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่ง ผู้ทำบัญชีจะนำข้อมูลที่แบ่งหมวดหมู่แล้วรวบรวม เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกิจการ โดยจัดให้อยู่ในรูปของงบการเงิน 4) การวิเคราะห์ตีความ เป็นการนำงบการเงินของกิจการมาวิเคราะห์ตีความโดยแสดงการเปรียบเทียบอาจอยู่ในรูปของอัตราส่วน อัตราร้อยละหรือเปรียบเทียบข้อมูลในอดีต เพื่อที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ สามารถจะนำข้อมูลไปใช้ได้สะดวก

ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับสิ่งที่บาร์เน็ต และ คอลด์เมลล์ (Barnet & Caldmell, 2002) เรียกว่า วงจรบัญชี (The Accounting Cycle)

2. การจำแนกบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ว่าด้วยการจำแนกบัญชี ทรอตแมน และเบรนต์เรย์ไชเซล และเอส (Trotman & Bradley, 1991 ; Zeisel & Estes, 1999) ผู้วิจัยพบว่าการจำแนกบัญชี แบ่งหมวดหมู่ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ ดังนี้ 1) สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง สิ่งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนที่สามารถตีราคาเป็นจำนวนเงินได้ ซึ่งกิจการเป็นเจ้าของ เช่น เงินสด ลูกหนี้ รถยนต์ ที่ดิน อาคาร ค่าความนิยม เป็นต้น 2) หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอก เช่น เจ้าหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้า การกู้ยืม หรือกรณีอื่น ๆ ซึ่งจะต้องชำระคืนภายในด้วยสินทรัพย์หรือบริการ 3) ส่วนของเจ้าของ หรือ ทุน (Owner's Equities) หมายถึง ส่วนของเจ้าของกิจการที่มีสิทธิเหนือสินทรัพย์ของกิจการหลังหักสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้แล้ว 4) รายได้ (Revenues) หมายถึง ค่าตอบแทนที่ธุรกิจได้รับเนื่องจากการขายสินค้า หรือให้บริการแก่ลูกค้า หรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ ที่กิจการได้รับแต่ละกิจการจะกำหนดชื่อรายได้ แตกต่างกันไป เช่น คลินิกแพทย์จะมีบัญชีรายได้ค่ารักษาพยาบาล นอกจากนี้ยังมีรายได้อื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ย ค่าเช่ารับ กำไรจากการขาย

สินทรัพย์ถาวร 5) ค่าใช้จ่าย (Expenses) หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการต้องจ่ายเป็นผลตอบแทนในการซื้อขายสินค้าหรือให้บริการ กิจการหนึ่งๆ จะมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการนั้น ๆ ถ้ากิจการซื้อขายสินค้าจะมี บัญชีซื้อ เงินเดือน ค่าน้ำ – ค่าไฟ ค่าเช่าสำนักงาน ค่าเสื่อมราคา-สินทรัพย์ เป็นต้น

3. การบัญชีการเงินและการบัญชีบริหาร

ไลย์ออล แมตทิว และพีริรา (Lyall,1992 ; Mathew & Perera, 2001) ได้กล่าวว่าเป็นการจดบันทึกหรือเก็บความจำมาใส่ไว้ในสมุดรายวันทั่วไป ข้อมูลทางการบัญชีที่นำมาลงรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปนั้น ต้องเป็นไปตามหลักของมาตรฐานทางการบัญชีที่รับรองทั่วไป นำไปจัดหมวดหมู่ผ่านสมุดบัญชีแยกประเภทเพื่อนำมาออกเป็นงบการเงิน เสนอข้อมูลแก่บุคคลภายนอก หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกิจการนั้น ๆ (Buke, 1994) เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และส่วนของราชการ เป็นต้น

4. ระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตร

อาจจำแนกธุรกิจที่สำคัญ ๆ ของสหกรณ์ เป็น 4 ประเภท คือ 1) ธุรกิจสินเชื่อ 2) ธุรกิจจัดหาสินค้ามา 3) ธุรกิจรวบรวมผลผลิต 4) ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

เอกสารประกอบการลงบัญชี หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นหลักฐานบันทึกข้อเท็จจริงตามลักษณะของรายการทางการเงินที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงว่าได้เกิดรายการทางการเงินขึ้นจริง ตามจำนวนที่ปรากฏในเอกสารนั้น ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) เอกสารภายใน เป็นเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สหกรณ์จัดทำขึ้น เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบรับเงินกู้ เป็นต้น 2) เอกสารภายนอก เป็นเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สหกรณ์ได้รับจากผู้อื่น เช่น ใบกำกับสินค้า ที่เจ้าหน้ออกให้สหกรณ์ฯ ในกรณีที่สหกรณ์ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ เป็นต้น ตามที่ เจนเซน และ เมกกิง (Jensen & Meckling, 1996) เรียกว่าความเชื่อถือได้ทางการบัญชี (Reliability Account) ให้กับนักบัญชีมีความเข้าใจ ลงบัญชีได้ถูกต้อง และมีจิตสำนึกที่ดี ในหน้าที่ของนักบัญชี เกี่ยวกับการปิดงบการเงิน ไม่ควรปิดบังข้อเท็จจริง และควรมีการเปิดเผยให้สมาชิก และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. ระบบบัญชีชาวบ้าน

ระบบบัญชีชาวบ้าน เป็นการจัดทำบัญชีในครัวเรือนเพื่อให้ทราบการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเงินในครัวเรือน ซึ่งมีความจำเป็นและสอดคล้องกับพระราชดำรัสพระราชทานแก่หัวหน้าสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ณ ศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร มีความว่า “ด้านวิชาการ ด้านการผลิต ด้านการเลี้ยงยังช่วยได้ แต่ข้อสำคัญในชีวิตของเกษตรกร ถ้าได้เงินมาแล้วให้รู้จักใช้เงินสำคัญที่สุด ถ้าเขามีเงินเขามีรายได้เสร็จเขาเป็นหนี้ที่อื่น สุดท้ายก็มาขอยืมมาขอกู้จาก สหกรณ์หรือจากใครที่สนับสนุนและใช้หนี้ ไม่ได้ไปช่วยในการใช้จ่ายเป็นส่วนตัว อันนี้ต้องสอน ต้องพยายามสอนทางบัญชีในครอบครัว จากรายได้ที่ได้จากสหกรณ์ และจะต้องสอนการทำบัญชีในสหกรณ์”

หลักการดำเนินการกลุ่มชุมชนทอผ้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีกลุ่มทอผ้า

หลักของการบริหารจัดการของกลุ่มชุมชนทอผ้า ที่นอกเหนือขั้นตอนการทอผ้าที่มีการเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ พิทยา ว่องกุล (2544) ได้กล่าวว่า ในการบริหารงานควรมีการมอบหมายแบ่งงานกันทำ ต้องช่วยเหลือกัน แบ่งปันอาชีพ ความรู้และควมมีการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติงานจากผู้เชี่ยวชาญอย่างสม่ำเสมอ

หลักของการทอผ้าก็คือ การทำให้เส้นด้ายสองกลุ่มขัดกันโดยทั้งสองพวกตั้งฉากกัน เส้นด้ายกลุ่มหนึ่งเรียกว่า ด้ายยืนและอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่า ด้ายพุ่ง ลักษณะของของการขัดกันของด้ายพุ่งและด้ายยืนจะขัดกันแบบธรรมดาที่เรียกว่า ลายขัดหรืออาจจะเพิ่มเทคนิคเพื่อให้ผ้ามีลวดลายสีสนที่สวยงาม

ขั้นตอนในการทอผ้า 1) สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะกอลแต่ละชุดและพันหวี ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากันแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้ายเข้ากระสวย 2) เริ่มการทอผ้าโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอล เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยกออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่านสลัตะกอลชุดที่ 1 ยกตะกอลชุดที่ 2 และสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับทำสลับกันไปเรื่อยๆ 3) การกระทบพันหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับที่จะกระทบพันหวี เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกันได้ และ 4) การเก็บหรือม้วนผ้า เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บในแกนม้วนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้พอเหมาะ

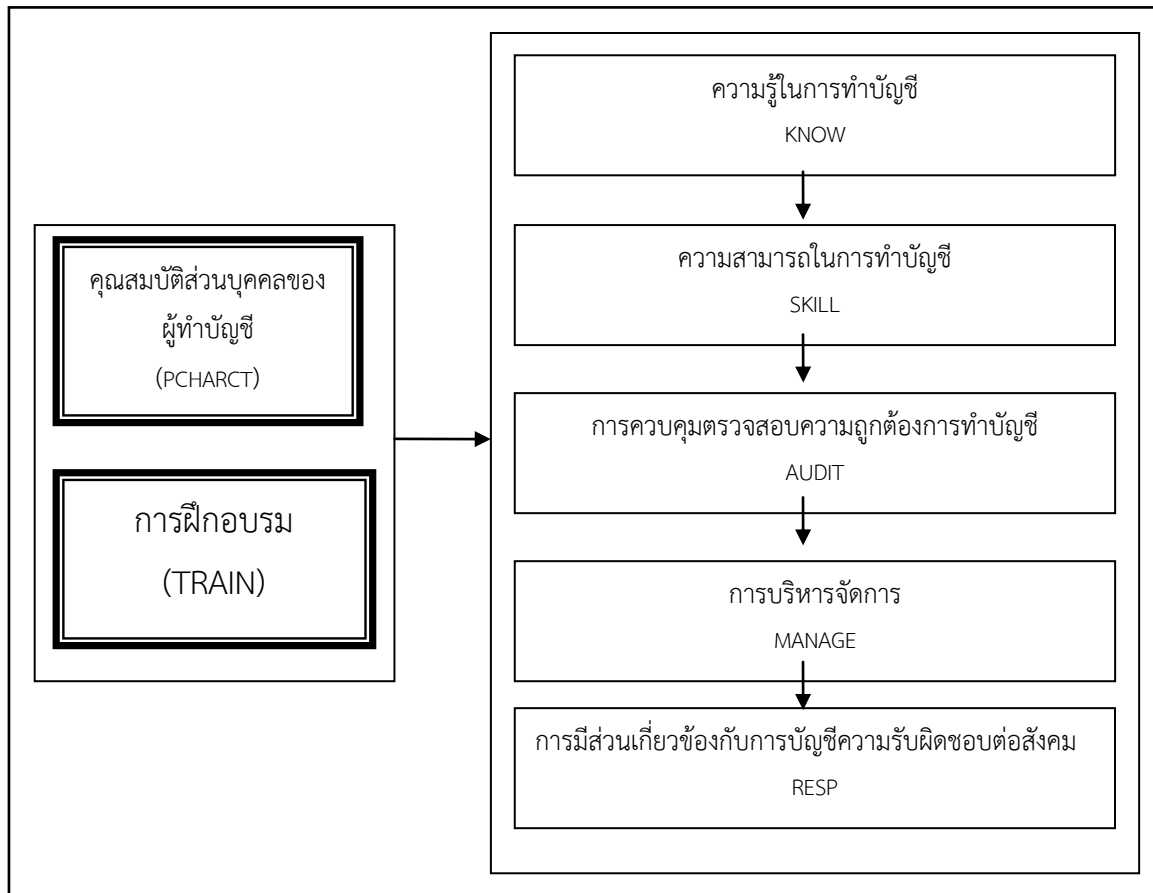
อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าอยู่ในหมวดบัญชีสินทรัพย์ถาวร ได้แก่ 1) กี่พื้นบ้าน 2) กระสวย 3) ฟืม 4) ไม้เก็บ 5) ไม้หลาบ 6) ไม้คว 7) กรรไกร หมุด 8) ปอยด้ายสำหรับทดลวดลาย 9) หลอดด้าย และ 10) เครื่องกรอด้าย

การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม

การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Accounting) เป็นวิวัฒนาการทางการบัญชีแขนงหนึ่งที่นักบัญชีสมัยใหม่ได้พัฒนาขึ้น และเกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดใหญ่ในต่างประเทศ เพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถเสนอข่าวสารข้อมูลเพิ่มเติมให้กับสังคมซึ่งมีสิทธิโดยชอบธรรม และความเป็นกลางที่จะได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลตามที่ควรตามที่ได้กล่าวไว้ของนักวิชาการ เพอร์ดี (Purdy, 1991) ซึ่งแต่เดิมธุรกิจได้มองข้ามความสำคัญส่วนนี้ไป และได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นพฤติกรรมทางบัญชีของบริษัทหรือบริษัทใหญ่ เช่นบริษัทเอนรอน (Enron) ในสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปลูกฝังให้นักบัญชีในทุกระดับเข้าใจ ความหมายของการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถปฏิบัติตามได้

กรอบแนวคิดและสมมติฐานสำหรับการวิจัย

ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ภาพ 2.1 คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีที่มีผลต่อผู้ทำบัญชีในด้านต่าง ๆ

สมมติฐานสำหรับการวิจัย

สำหรับสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยหากทำการเขียนแยกเป็นรายตัวแปรตามดังที่เสนอไว้ในกรอบแนวคิด (ภาพ 2.1) จะได้สมมติฐานทั้งหมด 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นอยู่กับ การบริหารจัดการ การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) ซึ่งสามารถเขียนได้ดังสมการ 1

$$\begin{aligned} \text{RESP} &= \beta_1 \text{MANAGE} + \beta_2 \text{AUDIT} + \beta_3 \text{SKILL} + \beta_4 \text{KNOW} \\ &+ \beta_5 \text{SEX} + \beta_6 \text{AGE} + \beta_7 \text{EDU} + \beta_8 \text{EXP} \end{aligned} \quad \dots (1)$$

สมมติฐานข้อที่ 2 การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับ การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำบัญชี) ซึ่งสามารถเขียนได้ดังสมการ 2

$$\begin{aligned} \text{MANAGE} &= \beta_9 \text{AUDIT} + \beta_{10} \text{SKILL} + \beta_{11} \text{KNOW} \\ &+ \beta_{12} \text{SEX} + \beta_{13} \text{AGE} + \beta_{14} \text{EDU} + \beta_{15} \text{EXP} \end{aligned} \quad \dots (2)$$

สมมติฐานข้อที่ 3 การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชีขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการทำ บัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) ซึ่ง สามารถเขียนได้ดังสมการ 3

$$\begin{aligned} \text{AUDIT} &= \beta_{16} \text{SKILL} + \beta_{17} \text{KNOW} + \beta_{18} \text{SEX} + \beta_{19} \text{AGE} \\ &+ \beta_{20} \text{EDU} + \beta_{21} \text{EXP} \end{aligned} \quad \dots (3)$$

สมมติฐานข้อที่ 4 ความสามารถในการทำบัญชีขึ้นอยู่กับ ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วน บุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) และ ซึ่งสามารถเขียนได้ดังสมการ 4

$$\begin{aligned} \text{SKILL} &= \beta_{22} \text{KNOW} + \beta_{23} \text{SEX} + \beta_{24} \text{AGE} + \beta_{25} \text{EDU} \\ &+ \beta_{26} \text{EXP} \end{aligned} \quad \dots (4)$$

สมมติฐานข้อที่ 5 ความรู้ในการทำบัญชี ขึ้นอยู่กับ คุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำบัญชี) ซึ่งสามารถเขียนได้ ดังสมการ 5

$$\text{KNOW} = \beta_{27} \text{SEX} + \beta_{28} \text{AGE} + \beta_{29} \text{EDU} + \beta_{30} \text{EXP} \quad \dots (5)$$

การทดสอบสมมติฐาน

มาตรวัดที่ต้องพัฒนาขึ้นมา และทดสอบความถูกต้อง และความเชื่อถือได้ คือ การวัดก่อนฝึกอบรม คือ การวัดระดับเกี่ยวกับ 1) ความรู้ในการทำบัญชี 2) ความสามารถในการทำบัญชี 3) การควบคุมตรวจสอบความถูก ต้องการทำบัญชี 4) การบริหารจัดการ และ 5) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม

การวัดหลังการฝึกอบรม คือ วัดระดับด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) ความรู้ในการทำบัญชี 2) ความสามารถในการทำบัญชี 3) การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี 4) การบริหารจัดการ และ 5) การมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคม วัดจากการตรวจสอบว่าผู้ได้รับการฝึกอบรมทำได้ หรือทำไม่ได้

การวิจัยเชิงทดลอง

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ออกแบบวิจัยเชิงทดลองประเภทการทดสอบ ก่อนและหลัง (Pretest-posttest Design) การฝึกอบรมเนื่องจากการพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าแล้ว นำไปฝึกอบรม 3 กลุ่ม ชุมชนทอผ้า จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการทดสอบผลของการพัฒนาผู้จัดทำบัญชีระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า เพื่อวัดความสามารถของผู้จัดทำบัญชีในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบดุล สำหรับระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า

วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วย 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และอธิบายถึงวิธีการสุ่มตัวอย่าง

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

เป็นผู้ทำบัญชีและหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ อำเภอตากฟ้า และอำเภอตาคลี จำนวน 3 ชุมชนทอผ้า ในจังหวัดนครสวรรค์

2. กลุ่มตัวอย่าง

ธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าจำนวน 3 กลุ่มชุมชนทอผ้า จ. นครสวรรค์ สำหรับประชากรที่เป็นเป้าหมายของการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรผู้ทำบัญชีชุมชนทอผ้า และหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างและเจาะจงหรือมีจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยการพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า ได้แก่ อำเภอตากฟ้า ชุมชนบ้านธารสัมฤทธิ์ อำเภอตาคลี ชุมชนบ้านจันเสนและชุมชนสุภาจันเสนรวมทั้งสิ้น 98 คน ในจังหวัดนครสวรรค์

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีผู้ช่วยนักวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยทำการฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยก่อนทำการวิจัยลงพื้นที่

ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. **แนวทางศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach)** การสัมภาษณ์เจาะลึกซึ่งเป็นวิธีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มชุมชนทอผ้า ตลอดจนการได้รับความร่วมมือจากการทำวิจัยที่ได้ลงในพื้นที่ที่ทำให้เป็นที่น่าสนใจของชุมชนในท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์ ถิ่นไทย ฉบับที่ 30 เมษายน 2553 (ภาคผนวก) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และนำมาใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสาระสำคัญที่เป็นประเด็นของการศึกษา ได้แก่ การจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า ตลอดจนปัญหาของการบริหารจัดการ

2. **แนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Approach)** ผลของการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance ANOVA) เพื่อทำการเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมผู้ทำบัญชีของกลุ่มทอผ้า ก่อนและหลังการฝึกอบรม และทำการวิเคราะห์เส้นทาง(ความสัมพันธ์)(Path Analysis) เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง(Path Coefficients) จะนำเสนอตารางแสดงให้เห็นผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอของมาตรวัดการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอของมาตรวัดการจัดทำบัญชี แบ่งได้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ ชื่อ ชื่อสกุล ชุมชน เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการจัดทำบัญชีตามจำนวนปี อธิบายโดยค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ส่วนที่ 2 สภาพของการจัดทำบัญชี การใช้รายงานทางการเงินบัญชี และการควบคุมตรวจสอบของการทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 41 ข้อ โดยแบ่งเป็น ความรู้ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า 14 ข้อ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า 20 ข้อ ความรู้ด้านการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการจัดทำบัญชี และการทำรายงานทางการเงิน 7 ข้อ อธิบายโดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์การผันแปรหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการฝึกอบรม เปรียบเทียบก่อน-หลังการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการกลุ่มชุมชนทอผ้า ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ อธิบายโดยการวิเคราะห์เส้นทาง มาใช้วิเคราะห์ผลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตาม กล่าวคือ การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบัญชีความรับผิดชอบทางสังคม

ส่วนที่ 4 การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ
อธิบายโดยการวิเคราะห์เส้นทาง มาใช้วิเคราะห์ผลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี และหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

ตาราง 4.1 คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

คุณสมบัติส่วนบุคคล	ร้อยละ
อำเภอ	
- ตาคลี	80.0
- ตากฟ้า	20.0
เพศ	
- ชาย	7.0
- หญิง	93.0
การศึกษา	
- ประถมศึกษา	1.7
- มัธยมต้น	30.0
- ปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า	66.7
จบการศึกษาทางด้าน	
- การเงิน	37.0
- การบัญชี	48.1
- การตลาด	11.1
- อื่น ๆ	3.7
การได้รับมอบหมายให้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า	
- 1 ปี	96.7
- 2 ปี	1.7
- 3 ปี	1.7
การมีผู้ตรวจสอบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า	
- ไม่มี	94.9
- มี	5.1

คุณสมบัติส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ	49.18	21.00	63.00	7.54
ระยะเวลาในการทำบัญชี	1.31	1.00	3.00	.51

จากตาราง 4.1 ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุเฉลี่ย 49 ปี อายุต่ำสุด 21 ปี และสูงสุด 63 ปี อยู่อำเภอตากลี จบการศึกษาระดับปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า โดยส่วนใหญ่จบด้านการบัญชี

ส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า 1 ปี มีประสบการณ์ในการทำบัญชีเฉลี่ย 1.31 ปี และส่วนใหญ่ไม่มีผู้ตรวจสอบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

ตาราง 4.2 การทดสอบความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

การอบรม	ความรู้ด้านการจัดทำบัญชี			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig
ก่อน	.13	1.03	-80.916	.000
หลัง	10.98	.13		

จากตาราง 4.2 พบว่าผู้ทำบัญชีชุมชนทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดสอบ .13คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03

หลังการทดสอบพบว่า ผู้ทำบัญชีชุมชนทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบ 10.98 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq .05$) ($t > 1.96$)

ตาราง 4.3 การทดสอบความสามารถการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

การอบรม	ความสามารถการจัดทำบัญชี			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig
ก่อน	.17	1.30	-99.300	.000
หลัง	17.00	.00		

จากตาราง 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดสอบ .17 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.30

หลังการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบ 17 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq .05$) ($t > 1.96$)

ตาราง 4.4 การทดสอบความรู้ด้านการควบคุม ตรวจสอบบัญชี

การอบรม	ความรู้ด้านการควบคุม ตรวจสอบบัญชี			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig
ก่อน	.10	.77	-51.500	.000
หลัง	6.97	.26		

จากตาราง 4.4 พบว่าผู้ทำบัญชีชุมชนทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดสอบ .10 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .77

หลังการทดสอบพบว่า ผู้ทำบัญชีชุมชนทอผ้า มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบ 6.97 คะแนน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .26 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq .05$) ($t > 1.96$)

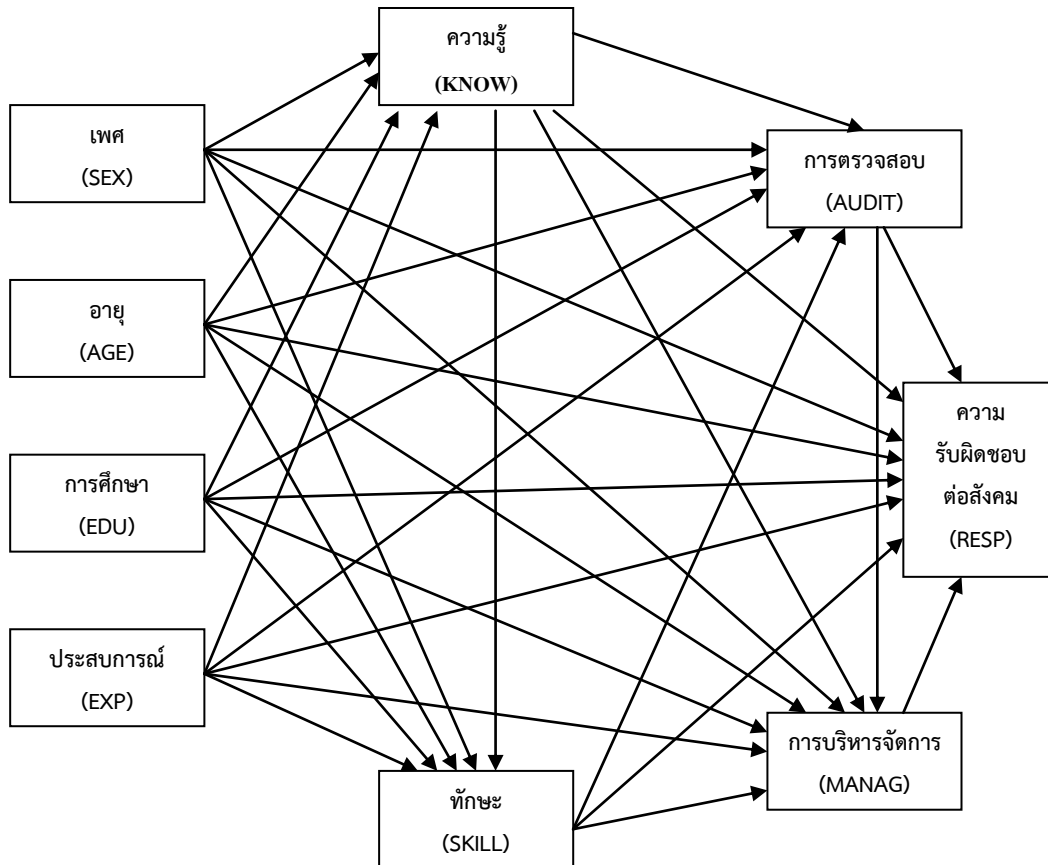
จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทำบัญชีและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า หลังจากการได้รับการฝึกอบรมแล้ว ได้กล่าวว่า

“ดิฉันคิดว่าการอบรมการทำบัญชีนอกเหนือจากการรับความรู้ในการจัดทำบัญชีแล้ว ดิฉันยังลงบัญชีหรือบันทึกบัญชีได้เอง ไม่ต้องไปจ้างให้ใครมาทำบัญชี เพราะถึงจ้างเขาลงบัญชีแล้วดิฉันก็ต้องมาดูอีกว่าเขาลงบัญชีครบถ้วนหรือไม่ ยอดเงินสดตรงกับของดิฉันหรือไม่”

ผู้ทำบัญชีอีกท่านหนึ่งกล่าวเพิ่มเติมว่า

“การอบรมครั้งนั้นนอกจากได้ความรู้และบันทึกบัญชีได้ตามที่กล่าวไว้คนแรกแต่เรายังได้รู้จักกับกลุ่มชุมชนทอผ้าของกลุ่มอื่นอีก ทำให้ทราบถึงการซื้อต้นทุนวัตถุดิบอย่างอื่น หรือรู้ว่าในช่วงระยะเวลาไหนจะมีการจัดงานโอท็อป เพื่อจะได้เตรียมทอผ้าไว้ขายในงานอื่นๆ อีก”

การวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) (Path Analysis)

ภาพ 4.1 แบบจำลองการวิเคราะห์เส้นทาง(ความสัมพันธ์) การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพ 4.1 เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง มาแล้วจะนำเสนอตารางแสดงได้ผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ทั้งทางตรง และทางอ้อมที่มีต่อตัวแปรตาม

ในที่นี้

- RERP คือ การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- MANAGE คือ การบริหารจัดการ
- AUDIT คือ การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี
- SKILL คือ ความสามารถในการทำบัญชี

KNOW	คือ ความรู้ในการทำบัญชี
SEX	คือ เพศ
AGE	คือ อายุ
EDU	คือ การศึกษา
EXP	คือ ประสบการณ์ในการทำบัญชี

$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \dots, \beta_{30}$ = ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

จากภาพ 4.1 สามารถอธิบายตามสมการ (1) ถึง (5) ได้ดังนี้ 1) การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นอยู่กับ การบริหารจัดการ การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) 2) การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับ การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) 3) การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชีขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) 4) ความสามารถในการทำบัญชีขึ้นอยู่กับ ความรู้ในการทำบัญชี และคุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี) และ 5) ความรู้ในการทำบัญชี ขึ้นอยู่กับ คุณสมบัติส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำบัญชี)

ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน

$$\text{RESP} = .439 \text{ MANAGE}^{***} + .545 \text{ SKILL}^{***} \quad \dots (6)$$

(4.91) (6.09)

$$R^2 = .95, \quad \text{SEE} = 4.93, \quad F = 777.20, \quad \text{Significance of } F = .00$$

$$\text{MANAGE} = .962 \text{ SKILL}^{***} \quad \dots (7)$$

(32.80)

$$R^2 = .93, \quad \text{SEE} = 8.97, \quad F = 1075.50, \quad \text{Significance of } F = .00$$

$$\text{AUDIT} = -.97 \text{ SKILL}^{***} + 1.96 \text{ KNOW}^{***} \quad \dots (8)$$

$$(-4.66) \quad (9.48)$$

$$R^2 = .99, \quad \text{SEE} = .20, \quad F = 1075.50, \quad \text{Significance of } F = .00$$

$$\text{SKILL} = 1.00 \text{ KNOW}^{***} \quad \dots (9)$$

$$(359.88)$$

$$R^2 = .99, \quad \text{SEE} = .24, \quad F = 129515.80, \quad \text{Significance of } F = .00$$

หมายเหตุ ในวงเล็บ คือ ค่าของ t และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

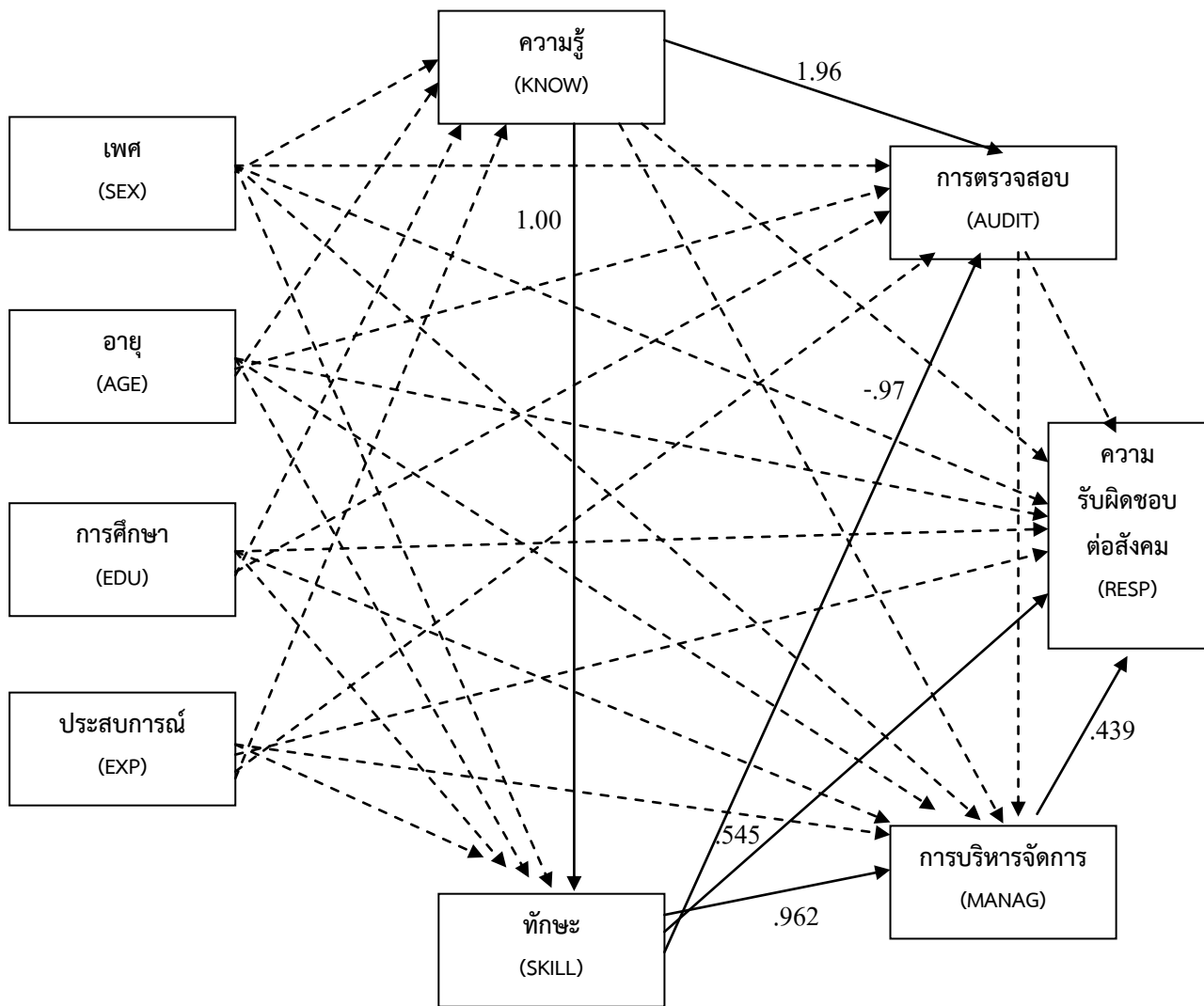
ผลการวิเคราะห์ตามที่ได้แสดงไว้ในสมการ (6) พบว่าการบริหารจัดการและความสามารถในการทำบัญชี มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถอธิบาย 95.0 ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้

ส่วนสมการ (7) พบว่า ความสามารถในการจัดทำบัญชีมีผลต่อการบริหารจัดการสามารถอธิบายได้ร้อยละ 93.3

ส่วนสมการ (8) พบว่า ความรู้ในการทำบัญชีและความสามารถในการทำบัญชีมีผลต่อการควบคุมตรวจสอบความถูกต้องการทำบัญชี สามารถอธิบายได้ร้อยละ 99.0

สำหรับสมการ (9) พบว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชี มีผลต่อความสามารถในการทำบัญชี สามารถอธิบายได้ร้อยละ 99.0

เมื่อนำผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างมาเสนอในรูปของภาพเส้นทางความสัมพันธ์จะได้ ดังภาพ 4.2

ภาพ 4.2 เส้นทางความสัมพันธ์หลังการวิเคราะห์เส้นทาง(ความสัมพันธ์) การบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

เมื่อนำผลที่ได้เสนอไว้ในภาพ 4.2 นำมาเขียนสรุปเป็นตารางแสดงผลทางตรงและทางอ้อม ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ตาราง 4.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ทางตรง และทางอ้อมของตัวแปรที่มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวแปรที่มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม	เชิงสาเหตุและผล		
	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม
การบริหารจัดการ	.439	-	.439
ความสามารถในการทำบัญชี	.545	.422	.967

จากตาราง 4.5 พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงสาเหตุมากที่สุดคือ ความสามารถในการทำบัญชี ซึ่งเป็นผลทางตรงและทางอ้อมผ่านการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการก็มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงสาเหตุในทางตรงเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุเฉลี่ย 49 ปี อายุต่ำสุด 21 ปี และสูงสุด 63 ปี อยู่อำเภอตากลี จบการศึกษาระดับปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า โดยส่วนใหญ่จบด้านการบัญชี ส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า 1 ปี มีประสบการณ์ในการทำบัญชีเฉลี่ย 1.31 ปี และส่วนใหญ่ไม่มีผู้ตรวจสอบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

การจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้าจากการอบรมผู้วิจัยค้นพบว่า ผู้จัดทำบัญชีและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีมีความเข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องบันทึกรายการค้าทั้งหมด เพราะสามารถจำได้และไม่มีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ เนื่องจากไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องของการจัดเก็บเอกสาร ไม่มีการจัดทำรายงานทางการเงินทำให้ไม่ทราบผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงิน

ปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ทำบัญชีมีอคติต่อการจัดทำบัญชีตั้งแต่แรกว่า การจัดทำบัญชีเป็นที่ยุงยาก ไม่มีความจำเป็น ซ้ำซ้อน เข้าใจเรียนรู้ยากมาก และปัญหาที่สำคัญผู้ทำบัญชีไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลบางอย่างให้กับผู้วิจัย จึงทำให้การอบรมและหรือการเก็บข้อมูลในช่วงแรกจึงเป็นปัญหาและอุปสรรค ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเจาะจงเฉพาะบางกลุ่มชุมชนทอผ้าในเขตอำเภอตากลีและตากฟ้า ตลอดจนใช้ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชุมชนทอผ้ากับผู้นำในท้องถิ่นให้ความสำคัญถึงผลงานวิจัยในครั้งนี้ที่จะได้รับประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มชุมชนทอผ้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า เกี่ยวกับระบบบัญชี และการบันทึกบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 2 เพื่อพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า พบว่า การจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้าจำเป็นต้องมีระบบบัญชี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) สมุดบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า 2) รายงานทางการเงินของกลุ่มชุมชนทอผ้า ส่วนสมุดบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้าแบ่งออกเป็น 11 เล่ม ดังนี้ 1) สมุดบัญชีรายรับชุมชนทอผ้า 2) สมุดบัญชีรายจ่ายชุมชนทอผ้า 3) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร 4) สมุดบัญชีลูกหนี้รายตัว 5) สมุดบัญชีเจ้าหนี้รายตัว 6) สมุดบัญชีคุมวัตถุดิบ 7) สมุดบัญชีค่าแรงงาน 8) สมุดบัญชีใส่หุ้ยการผลิต 9) สมุดบัญชีขายสินค้า 10) สมุดบัญชีคุมสินทรัพย์ 11) สมุดบัญชีค่าใช้จ่าย ส่วนรายงานทางการเงินของกลุ่มชุมชนทอผ้า แบ่งออกเป็น 3 งบการเงิน ดังนี้ 1) งบต้นทุนสินค้าที่ผลิตเสร็จ 2) งบกำไรขาดทุน 3) งบดุล

การบันทึกบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า เมื่อครบกำหนด 1 เดือน เพื่อปิดบัญชีวัดผลการดำเนินงานและทราบฐานะทางการเงิน ผู้ทำบัญชีต้องเก็บรวบรวมจำนวนเงินของสมุดบัญชีต่าง ๆ มาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน 1) สมุดบัญชีรายรับชุมชนทอผ้า ทำให้ทราบเกี่ยวกับรายรับเงินสดจากการขายสินค้า รายรับอื่นๆ และสมุดบัญชีรายจ่ายชุมชนทอผ้า ทำให้ทราบเกี่ยวกับรายจ่ายจากการซื้อวัตถุดิบ วัสดุที่ใช้ในการทอผ้า ค่าแรงงาน และรายจ่ายอื่นๆ นำสมุดบัญชี 2 เล่มนี้หักกลับกันทำให้ทราบยอดเงินสดคงเหลือสุทธิในงบดุล 2) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ทำให้ทราบยอดเงินฝากธนาคารว่ามียอดเงินฝากหรือถอนเงินจากธนาคาร นำเงินฝากธนาคารชั่งคงเหลือไปใส่ในงบดุล 3) สมุดบัญชีลูกหนี้รายตัวทำให้ทราบสถานะการเงินของลูกหนี้ในแต่ละรายนำไปใส่ในงบดุลจากบัญชีลูกหนี้คงเหลือ 4) สมุดบัญชีวัตถุดิบ ทำให้ทราบยอดวัตถุดิบ นำไปใช้ในงบต้นทุนการผลิตบัญชีวัตถุดิบ 5) สมุดบัญชีค่าแรงงาน ทำให้ทราบยอดการจ่ายค่าแรงงานต่อชั่วโมงและจำนวนเงินในการจ่ายค่าแรงงาน นำไปใช้ในงบต้นทุนการผลิต บัญชีค่าแรงงาน 6) สมุดบัญชีใส่หุ้ยการผลิต ทำให้ทราบยอดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการผลิตเกี่ยวกับวัตถุดิบทางอ้อม ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในงบต้นทุนการผลิต 7) สมุดบัญชีขายสินค้า ทำให้ทราบยอดการขายสินค้า ทั้งเงินสด และเงินเชื่อ ค่าขายเงินสดทำให้สามารถตรวจสอบบัญชีลูกหนี้ ในการนำยอดขายสินค้าใส่ในงบกำไรขาดทุนจะต้องนำยอดขายเชื่อ และขายสดมารวมกัน 8) สมุดคุมสินทรัพย์หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า ทำให้ทราบยอดราคาทุน หมายถึงราคาซื้อสินทรัพย์ ทำให้ทราบยอดค่าเสื่อมราคานำไปใส่ในงบกำไรขาดทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และราคาตามบัญชี หมายถึง ราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ทำให้ทราบราคาตามบัญชี นำไปใส่ในงบดุล สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน 9) สมุดบัญชีค่าใช้จ่าย ทำให้ทราบยอดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น เงินเดือน ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด นำไปใส่ในงบกำไรขาดทุน

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 3 เพื่อทดลองใช้ระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า พบว่า จากการอบรมผู้ทำบัญชี และหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า มีความแตกต่างของคะแนนก่อนการทดสอบ และหลังการทดสอบโดยใช้ค่า t (T-test) ทั้งในด้านความรู้การจัดทำบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้า ความสามารถในการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนทอผ้า การควบคุมตรวจสอบบัญชี ก่อนการทดสอบมีความแตกต่าง กับหลังการทดสอบ โดย

คะแนนเฉลี่ยหลังการทดสอบสูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดสอบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากการวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) Path Analysis เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงสาเหตุมากที่สุดคือ ความสามารถในการทำบัญชี ซึ่งเป็นผลทางตรงและทางอ้อมผ่านการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการก็มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงสาเหตุในทางตรงเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลของการทดสอบ การพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มชุมชนท้องถิ่นเพื่อการบริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า เมื่อมีการอบรมผู้ทำบัญชีและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำบัญชี ทำให้ผู้ทำบัญชีมีความสามารถในการปฏิบัติงานและการบันทึกบัญชีได้จริง เข้าใจง่าย ดังนั้น กลุ่มชุมชนท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ หรือเขตพื้นที่อื่นๆ ควรมีการจัดอบรมในการทำบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และทดลองตามที่ได้ในการวิจัยเล่มนี้
2. ควรจัดทำเป็นตำรา การจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 และ ระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติบันทึกบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น เกี่ยวกับสมุดบัญชีต่างๆ และรายงานทางการเงิน ในบทที่ 4 ผลของการพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่นที่ได้จากการวิเคราะห์ ตลอดจนแบบฟอร์มการจัดทำบัญชีของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น (ภาคผนวก) และที่สำคัญเป็นที่น่าสนใจของชุมชนในท้องถิ่นตามหนังสือพิมพ์ถิ่นไทย ฉบับที่ 30 เมษายน 2552 (ภาคผนวก)
3. ควรมีการศึกษาวิจัยตามความเป็นไปในการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การตลาด การบัญชีและการเงิน เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งระดับประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

- พิทยา ว่องกุล. (2544). **วิธีไท : ภูมิปัญญาสู่ชุมชนบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : ศรีเมือง.
- พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการ.(2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554**. [Online]. Available : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91> [2553, ตุลาคม 20].
- Burke, R. C. (1994). **Decision making in complex times: The contribution of a social accounting information system**. Canada: Society of management accounting of Canada.
- Caplan, D. (1999, Spring). Internal controls and the detection of management fraud. **Journal of Accounting Research**, 37(1), 101-117.
- Kinney, M. R. (1994). **Cost accounting traditions and innovations**. New York : Wiley.
- LaPanne, S. E. (2007). **Ethics training for introductory accounting students: An analysis of effectiveness at a Community College**. Unpublished doctoral dissertation, Capella University.
- Purdy, D. (1991). The provision of financial information to employee : a study of the reporting practices of some large public companies in the United Kingdom. **Accounting Organization and Society**, 6(4), 328-338.
- Trotman, K. T., & Bradley, G. w. (1991). Associations between social responsibility disclosure and characteristics of companies. **Accounting Organization and Society**, 6(4), 355-362.